

Eläkkeen hakeminen ulkomailta

Tiesitkö, että voit hakea eläkettä jopa 1960-luvulla ulkomailla tehdystä työstä? Eläketurvakeskus (ETK) on apunasi, kun haet eläkettä ulkomailta. Eläketurvakeskus hoitaa yhteydenpidon niihin EU/ETA- ja sosiaaliturvasopimusmaihin, joista eläkettä haetaan. ETK välittää eläkkeen hakemista koskevat tiedot yhteisesti sovituille lomakkeilla ulkomaille.

Lisää tietoa: www.tyoelake.fi

Suomessa asuva voi hakea EU/ETA- ja sosiaaliturvasopimusmaista ansaittua eläkettä samalla kun hän hakee eläkettä Suomesta. Suomalaisen eläkehakemuslomakkeen lisäksi hakija täyttää ulkomaan työskentelyä ja asumista koskevan lisätietolomakkeen, U-liitteen. Eläkehakemus tulee vireille ja hakemusprosessi käynnistyy kaikissa EU-maissa samasta ajankohdasta, jona hakemus on vastaanotettu Suomessa. Eläketurvakeskus (ETK) välittää hakemustiedot EU/ETA- ja sosiaaliturvasopimusmaihin.

Eläkehakemuslomakkeita saa ETK:sta, työeläkelaitoksesta ja Kelan toimistosta. Eläkkeenhakija voi palauttaa täytetyt lomakkeet mihin tahansa edellä mainituista paikoista. Lomakkeet ovat tulostettavissa myös internetissä osoitteissa www.etk.fi, www.tyoelake.fi ja www.kela.fi.

Jos hakija asuu EU/ETA- tai sosiaaliturvasopimusmaassa, hän hakee Suomen eläkettä asuinmaansa eläkeviranomaisen kautta. Sieltä hakemus välitetään Suomen eläkelaitoksille Kelan ulkomaan yksikön kautta.

Eläkkeet EU/ETA-maista

EU-säännökset ja sosiaaliturvasopimukset takaavat, että maasta toiseen siirtyvä työntekijä

- saa sosiaaliturvaa samoin edellytyksin kuin maan omat kansalaiset
- saa eläkkeensä maasta toiseen
- vakuutetaan vain yhdessä maassa eli vakuutusmaksut maksetaan vain yhteen maahan kerrallaan.

Suomen lisäksi EU-maita ovat [Alankomaat](#), [Belgia](#), [Bulgaria](#), [Espanja](#), [Irlanti](#), [Iso-Britannia](#), [Italia](#), [Itävalta](#), [Kreikka](#), [Kypros](#), [Latvia](#), [Liettua](#), [Luxemburg](#), [Malta](#), [Portugali](#), [Puola](#), [Ranska](#), [Romania](#), [Ruotsi](#), [Saksa](#), [Slovakia](#), [Slovenia](#), [Tanska](#), [Tsekki](#), [Unkari](#) ja [Viro](#). ETA-maita ovat [Islanti](#), [Liechtenstein](#) ja [Norja](#). EU:lla on lisäksi sopimus [Sveitsin](#) kanssa siitä, että EU:n sosiaaliturvasäännöksiä sovelletaan myös Sveitsiin.

Eläkkeet sosiaaliturvasopimusmaista

Sosiaaliturvasopimusten tarkoituksena on mm. taata eläkkeiden vastavuoroinen maksaminen sopimusmaasta toiseen. Sopimukset ovat kuitenkin keskenään erilaisia, eivätkä kaikki eläkeläjit välttämättä sisälly niihin.

Suomella on kahdenvälinen sosiaaliturvasopimus [Australian](#) (voimaan 1.7.2009), [Chilen](#), [Israelin](#), [Kanadan](#), [Québecin](#) ja [USA:n](#) kanssa. Lisätietoja sosiaaliturvasopimusmaiden eläkkeistä saa Eläketurvakeskuksesta.

Eläkkeet sopimuksettomista maista

Sosiaaliturvasopimusten ulkopuolelle jää vielä lukuisa joukko maita, joista eläkkeitä ei välttämättä makseta Suomeen. Eläkeoikeuden selvittäminen ja eläkkeen hakeminen näistä maista jää hakijan itsensä huolehdittavaksi. Yhteystietoja voi kysyä Eläketurvakeskuksesta.

Eläkkeen hakeminen

Kun Suomessa asuva hakee eläkettä EU/ETA- ja/tai sosiaaliturvasopimusmaasta, hän täyttää Suomen kansallisen eläkehakemuslomakkeen ja U-liitteen.

U-liite täytettävä huolellisesti

U-liite on täytettävä huolellisesti, sillä siinä annetut tiedot ovat ulkomailta lähtökohtana hakemuksen käsittelemiselle ja eläkeoikeuden selvittämiseksi. Kaikista ulkomaan työskentelystä ja asumisesta on itse ilmoitettava U-liitteellä, koska näitä tietoja ei saada muualta.

Pankkitili kansainvälisessä muodossa

On erittäin tärkeää, että hakija ilmoittaa hakemuksessaan pankkitilinsä numeron kansainvälisessä IBAN-muodossa sekä pankkinsa BIC-koodin. Tämä nopeuttaa rahansiirtoa EU-alueella ja vähentää usein myös pankkikulujen

määrää. Useat EU/ETA-maat eivät maksa eläkettä toiseen maahan ilman näitä tietoja. Hakija voi tarkistaa tilinsä IBAN-numeron ja BIC-tiedon tilioitteeltaan tai pyytää ne omasta pankistaan.

Vanhuuseläkkeen alkamisen ajankohta

Vanhuuseläkettä haettaessa hakemuslomakkeella tulee ilmoittaa maat, joista eläkettä haetaan sekä ajankohta, josta ulkomaisen eläkkeen halutaan alkan. Vanhuuseläkettä ei tarvitse hakea samanaikaisesti kaikista EU-maista eikä sosiaaliturvasopimusmaista. Eläkeikä vaihtelee maittain, joissakin maissa eläkkeen voi varhentaa alkamaan ennen varsinaista vanhuuseläkeikää tai lykätä alkamaan varsinaisen vanhuuseläkeiän jälkeen. Lykkääminen tai varhentaminen saattaa vaikuttaa eläkkeen määrään.

Työkyvyttömyyseläke ei kaikissa maissa muutu automaattisesti vanhuuseläk-

U-liitteeseen tarvitaan muun muassa seuraavat tiedot:

- työskentely- ja asumisajat ulkomailta
- työnantajan nimi ja paikkakunta
- työtehtävät tai ammatti
- osoitteet, joissa asunut
- Suomen henkilötunnusta vastaava ulkomaan vakuutusnumero, jos se on tiedossa
- liitteeksi kopiot ulkomaan työskentelyä /asumista koskevista asiakirjoista, esimerkiksi työtodistuksista, työkirjasta, palkkakuiteista, vakuutuskortista tai opiskelutodistuksista.

keeksi, vaan vanhuuseläkettä on haettava erikseen hyvissä ajoin ennen vanhuuseläkeiän täyttymistä.

EU:n sosiaaliturva-asetuksen mukaan työkyvyttömyyseläkehakemus tulee lähtökohtaisesti käsitellä kaikissa niissä EU/ETA-maissa, joissa hakija on asunut ja/tai työskennellyt. Myös perhe-eläkehakemus käsitellään samankaltaisesti kaikissa maissa, joissa edunjähtäjä oli ollut vakuutettuna.

Jos eläkkeenhakija on työskennellyt ja/tai asunut sosiaaliturvasopimusmaassa, hän voi valita, haluaako hän hakea työkyvyttömyys- tai perhe-eläkettä kyseisestä maasta.

Jokainen maa tekee oman eläkepäätöksen

Kukin maa myöntää tai hylkää eläkkeen oman lainsäädäntönsä perusteella. Esimerkiksi vanhuuseläkeiät vaihtelevat maittain. Työkyvyttömyyseläkkeen saaminen yhdestä maasta ei tarkoita sitä, että samoin perustein saa eläkkeen kaikista muistakin maista. Myös eläkkeen määrä lasketaan kussakin maassa siellä vakuutetun työn ja/tai asumisen perusteella. Ulkomaan eläkeviranomainen antaa eläkepäätöksensä maan omalla kielellä ja maksaa myöntämänsä eläkkeen suoraan eläkkeensaajalle.

Jos hakija on tyytymätön ulkomaan eläkeviranomaisen antamaan päätökseen, hän voi valittaa siitä omalla äidinkielellään. Valituksen voi lähettää suoraan ulkomaille päätöksen ohjeiden mukaisesti

ti tai sen voi toimittaa Eläketurvakeskukseen, työeläkelaitokseen tai Kelaan välitettäväksi edelleen ulkomaille.

Hakemuksen käsittelyn vaiheet

Silloin kun Suomen ja ulkomaan eläkettä haetaan samalla hakemuksella, työeläkelaitos käsittelee hakemuksen Suomen työeläkkeen osalta ensin ja lähettää sen sitten Eläketurvakeskukselle. Kela tekee päätöksensä kansaneläkkeestä yleensä vasta sen jälkeen, kun on selvillä minkä verran hakijalle maksetaan työeläkkeitä ja korvauksia Suomesta ja ulkomailta.

ETK täyttää EU-alueella käytettävät yhteiset eläkehakemuslomakkeet ja liittää hakemukseen vakuutuskausi todistuksen työskentelystä ja Kelan todistuksen asumisesta Suomessa. Jos eläkettä haetaan sosiaaliturvasopimusmaasta, ETK lähettää hakijalle erikseen täytettäväksi sopimusmaata koskevat hakemuslomakkeet.

Tämän jälkeen ETK lähettää hakemuksen käsiteltäväksi ulkomaiselle eläkeviranomaiselle, joka saattaa pyytää myös hakijalta lisätietoja hakemuksen käsittelyä varten. Pyyntöihin vastaaminen on erittäin tärkeää eläkeoikeuden selvittämiseksi. Vastaamatta jättäminen voi johtaa eläkehakemuksen hylkäämiseen.

Kun kaikki ulkomaiset ja kotimaiset eläkepäätökset on saatu, ETK tekee niistä yhteenvedon, josta käy ilmi päätösten sisältö pääpiirteittäin.

Eläkehakemuksen kulku

Eläkehakemuksen käsittelyaika ulkomailla

EU/ETA- ja sosiaaliturvasopimusmaissa hakemusten käsittely saattaa kestää puolesta vuodesta kahteen vuoteen. Ulkomaan vanhuuseläkettä kannattaa hakea 6–12 kuukautta ennen haluttua eläkkeen alkamisaikaa. Jos hakemus toisaalta toimitetaan liian aikaisin, on mahdollista, että toinen maa ei vielä voi käsitellä sitä.

Eläkkeen maksaminen takautuvalla ajalla

Koska eläkehakemusten käsittelyaika on usein ulkomailla pidempi kuin Suomessa, eläke saatetaan myöntää ja maksaa takautuvasti. Ulkomaan eläkkeen maksu takautuen voi johtaa takaisinperintään Suomessa.

Myös silloin kun toisen maan eläke alkaa aikaisemmasta ajankohdasta kuin Suomen eläke, voi syntyä takaisinperintätilanne, johon sovelletaan EU-lainsäädäntöä.

Toisen maan eläkkeestä voidaan joissakin tilanteissa periä takaisin samalle ajalle Suomesta myönnettyä sairaus- tai työttömyyspäivärahaa, toimeentulotukea tai eläkettä.

Ulkomaan eläkkeen vaikutus Suomesta maksettaviin etuuksiin

Ulkomailta myönnettävällä lakisääteisellä työeläkkeellä (työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeellä) voi olla vaikutusta

Suomessa karttuvaan eläkkeeseen, jos eläkkeensaaja jatkaa työskentelyä tai yritystoimintaa Suomessa. Suomessa vanhuuseläkkeelle voi jäädä 63–68-vuotiaana. Työeläkettä karttuu vuodessa työansioista 1,5 % 18–52-vuotiaille, 53–62 vuoden iässä 1,9 % ja 63–67 vuoden iässä 4,5 %. Jos työssä oleva saa samanaikaisesti työeläkettä toisesta maasta, on Suomen työeläkkeen karttuma iästä riippumatta vain 1,5 % vuosiansioista.

Ulkomailta maksettavalla eläkkeellä voi olla vaikutusta myös muihin Suomesta myönnettäviin tai maksussa oleviin etuuksiin. Ulkomainen lakisääteinen työeläke saattaa estää osa-aika-eläkkeen myöntämisen ja maksamisen. Lisäksi ulkomaan eläke voi vaikuttaa työttömyysetuuksien, sairauspäivärahojen ja pitkäaikaistyöttömien eläketuen maksamiseen ja voi johtaa jo maksettujen etuuksien takaisinperintään.

Lisätietoja ulkomaan eläkkeen vaikutuksesta osa-aika-eläkkeeseen ja työeläkkeen karttumiseen saa työeläkelaitoksesta, ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahaan liittyviä lisätietoja työttömyyskassasta ja Kelan maksamista etuuksista Kelan toimistosta.

Eläkkeen verotus

Ulkomaisen eläkkeen verotuksesta voi kysyä pääkaupunkiseudun verotoimistosta Kansainvälisen henkilöverotuksen palvelusta, jonka palvelunumero on 020 697 024 tai internetin kautta www.vero.fi.

Ennakkolaskelmat ulkomailta

Ulkomaisen eläkkeen ennakoarvion (ennakkolaskelma) voi itse halutessaan pyytää suoraan kyseisen EU/ETA- ja sosiaaliturvasopimusmaan eläkeviranomaiselta. Yhteystietoja saa Eläketurvakeskuksesta.

Lisä- ja sopimuseläkkeet haettava itse

Monissa maissa lakisääteistä eläketurvaa täydentävät ammatilliset lisä- ja sopimuseläkkeet. Eläketurvakeskus ei välitä ulkomaille näitä eläkkeitä koskevia hakemuksia, jos ne eivät kuulu EU-asetuksen eivätkä sosiaaliturvasopimusten piiriin. Mahdollinen oikeus lisä- tai sopi-

museläkkeeseen hakijan tulee selvittää itse.

Muutoksista ilmoitettava

Eläkkeensaajan on ilmoitettava ulkomaan eläkkeen maksajalle kaikista olosuhteissaan tapahtuvista muutoksista (esim. asuinmaa, osoite ja siviilisäätty).

EU-/ETA- ja sosiaaliturvasopimusmaat pyytävät eläkkeensaajiltaan yleensä vuosittain ns. elossaolotodistuksen. Todistukseen tarvitaan usein eläkkeensaajan asuinmaan viranomaiselta (esim. Eläketurvakeskus tai Kela) vahvistus ja leima. Jos todistusta ei palauteta, ulkomaan eläkeviranomainen saattaa keskeyttää eläkkeen maksamisen.

Ulkomailta maksettavan eläkkeen vaikutus omaan maksussa oleviin etuuksiin kannattaa selvittää jo ennen eläkehakemuksen jättämistä.

Kysy lisää

Neuvoja eläkkeen hakemiseen ja apua yhteystietojen selvittämiseen saa Eläketurvakeskuksen Ulkomaisten eläkeasiain osastolta, puh. **010 751 4218** tai **010 751 4215** (ruotsiksi).

Lisätietoja eläkkeen hakemisesta ulkomailta ja ulkomaisten eläkelaitosten yhteystietoja sekä ulkomaan eläkkeitä koskevaa yleistä tietoa saa myös Eläketurvakeskuksen Internet-sivuilta www.etk.fi. Verkkopalvelussa voi esittää eläkeisiin liittyviä kysymyksiä.

Oikotie Suomen eläketietoon

Omat työeläketiedot voi tarkistaa kätevästi Internetissä osoitteessa www.tyoelake.fi. Tunnistautuminen palveluun

onnistuu pankkien verkkopalvelutunnuksilla tai sirullisella henkilökortilla.

Työeläkejärjestelmän yhteisessä verkkopalvelussa on työeläkeotepalvelu. Sieltä vakuutetut saavat sähköisellä työeläkeotteella eläkearvion Suomessa ansaitusta eläkkeestä.

Sähköisellä otteella kerrotaan yksityisten alojen työskentely- ja ansiotietojen lisäksi tiedot karttuneesta työeläkkeestä sekä tiedot eräiden sosiaalivakuutusetuuksien perusteella mahdollisesti karttuneesta eläkkeestä. Otteella on tavallisesti myös arviot työkyvyttömyyseläkkeestä ja vanhuuseläkkeestä 63-, 65- ja 68-vuotiaana. Eläkelaitosten ja -yhtiöiden kotisivuille pääsee myös www.tyoelake.fi kautta.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Työeläkejärjestelmän palvelukeskus
Asiakaspalvelu: Kirjurinkatu 3
Itä-Pasila, Helsinki
Puhelin: 010 751 4201
Postiosoite: 00065 ELÄKETURVAKESKUS

